

Po poteh legendarne Štirinajste

Na 181 kilometrov dolgo vezno planinsko pot XIV. divizije se zdaj lahko odpravimo s pomočjo novega planinsko-zgodovinskega vodnika

Zvezdana Bercko

Vezna planinska pot XIV. divizije je za Slovensko planinsko potjo druga najstarejša vezna obhodnica v Sloveniji.

Na Slemenu nad Šoštanjem so jo 9. novembra 1958 osnovala planinska društva celjske regije, spomladi 1959 jo je prvič markiralo PD Celje Matica, zdaj pa jo vzdržujejo planinska društva Savinjskega meddruštvenega odbora, ki so jo v letih od 2012 do 2020 obnovila. Pot vodi od Sedlarjevega do Ljubenskih Rastk in na 181 kilometrih zbere 28 etap in 29 kontrolnih točk. Prav v letu, ko se spominjamo stote obletnice rojstva Karla Destovnika - Kajuha, je pri Planinski založbi PZS izšel planinsko-zgodovinski vodnik Po poteh XIV. divizije.

"Obstaja več partizanskih poti XIV. divizije, saj enote niso hodile skupaj: izvidnice so hodile naprej in iskale prosto pot, zaščitne brigade so hodile bočno ali zadaj, svojo pot so imele oskrbovalne enote. Po vojni je zato prišlo do različnih tolmačenj, kje je brigada sploh hodila, in posledično do več poti. Da se nesporazumi odpravijo, so leta 1984 Bojan Škrk, Milan Guček, Božo Jordan, Adi Vrečer in Gustav Grobelnik s sodelavci področnih planinskih društev Vezno planinsko pot XIV. divizije predstavili na smer pohoda glavnine, tako da se je s cest umaknila na novo markirane planinske poti. Pot je označena s Knafelčevo markacijo, planinskimi usmerjevalnimi tablami in ponekod rdečo rimsko številko XIV. Ostale poti so zdaj Partizanske poti XIV. divizije, ki so označene z rdečo peterokrako zvezdo in običajno vodijo med spominskimi obeležji XIV. divi-

zije. Zanje skrbijo področne borčevske organizacije. Na nekaterih predelih se te poti prekrivajo," je pojasnil Ivan Šalomon, vodja obnove Vezne planinske poti XIV. divizije.

Šalomon se je že leta 1960 kot član planinskega krožka na OŠ Gustava Šiliha Velenje udeležil prvega pohoda po VPP XIV. divizije med Pako pri Velenju in Šoštanjem. "Spomnim se, da je bila pot dolga. Hodili smo po temnih gozdovih in po lepih razglednih poteh. Nekateri učenci so ločeno nosili tudi kurirčkovo pošto po Poti kurirjev in vezistov. Spomnim se tudi pokanja kot simulacije napada Nemcev na nas in na kurirčke, ki so nosili kurirčkovo pošto, in da so ob poti preživeli borci pripovedovali zgodbe - pa tudi proslave na Žlebnikovi domačiji." Dobrih šestdeset let je minilo od takrat in dobro desetletje od začetka prenove poti, ki je zdaj ob podpori planinske organizacije in lokalne skupnosti dobila svoj knjižni spomenik. Planinsko-zgodovinski vodnik Po poteh XIV. divizije izpod peresa fotografa, publicista in popotnika Francija Horvata poleg planinskih informacij vsebuje tudi zgodovinska dejstva in številne zgodbe, ki bralca ponesejo v čase, ko so se borke in borci XIV. divizije v hudi zimi in težkih razmerah, pogosto brez hrane in toplih oblačil, prebijali skozi sovražnikove obročje

"Vezna planinska pot XIV. divizije ima 28 etap in 29 kontrolnih točk, kjer dobimo žig, in te etape so osnova vodnika. Poleg vseh ključnih informacij, kot so dolžina, višinska razlika, izhodišče, čas hoje, zahtevnost in druge, je tu še opis poteka poti, nekaj je dodanih zgodov-

vinških pričevanj borcev - ta so citirana iz starega vodnika - in številne naravne in kulturne znamenitosti ob poti," je na predstavitvi vodnika povedal Horvat.

Etape je mogoče prehoditi posamično ali jih povezovati, odvisno od fizične pripravljenosti pohodnika in vremena, pravi Horvat: "Planincem bi svetoval, naj si etape izbirajo po svojih možnostih. Nekateri bodo vso pot dobesedno pretekli, drugi pa bodo izbrali posamezne etape ali jih nekaj združili. Logistiko oz. hojo nam lahko olajšata dva avtomobila, saj nam ne bo treba pešati do izhodišča. Pot je namenjena vsem, ki radi hodijo, bodisi so to družine z otroki, odrasli ali starejši, kajti gre za lahko pot, ki pa je ne smemo podcenjevati, saj so nekatere razdalje kar velike. Ker na poti ni veliko planinskih koč, je treba vzeti s seboj ustrezno zalogo hrane in pijače. Prav tako je že doma treba predvideti, kje bomo spali, če načrtujemo pot prehoditi v celoti in ne po posameznih etapah."

Za ohranjanje in vidnost poti na terenu skrbi 18 planinskih društev in njihovih markacistov, ki so leta 2011 prevzeli skrb za obnovo poti XIV. divizije, je pojasnila Manja Rajh, predsednica Savinjskega meddruštvenega odbora planinskih društev (SMDO PD). "Obnovo smo začeli leta 2012 od Sedlarjevega do Doma na Bohorju, naslednje leto do Tončkovega doma na Liscu in potem dalje. Na pomoč planinskim društvom ob poti so priskočila tudi ostala savinjska planinska društva. Za obnovo planinske poti XIV. divizije so markacisti vsako leto opravili več kot 300 ur prostovoljskega dela, skupno torej okrog 3000 pro-

stovoljnih ur, in skupaj porabili nekaj manj kot 100 tisoč evrov. Nekaj sredstev je vsako leto primaknil Savinjski MDO, kandidirali smo na razpisih Komisije za planinska poti PZS za kovinske stebre in usmerjevalne table, planinska društva pa so financirala material, izkop in delo za montažo tabel ter prevoze in stroške markacistov," je skoraj desetletje traja-

jočo obnovo orisal vodja obnove Ivan Šalamon in dodal, da so društvom pomagali tudi pri izrisih smernih tabel in urejanju sprememb na trasi poti. Sam je obnovljeno pot posnel s satelitskim snemalnikom in traso vnesel v podatkovno bazo PlanGIS, iz katere podatke črpa aplikacija maPZS, tako da se je po poti XIV. divizije mogoče odpraviti tudi

spomočjo spletnega zemljevida.

Pot je označena kot lahka, vendar je ne smemo podcenjevati, saj so nekatere razdalje kar velike

Knjižni spomenik XIV. diviziji

Foto: Manca Ogrin

Vezno planinsko pot XIV. divizije označujejo rdeče-bela Knafelčeva markacija, rdeče planinske usmerjevalne table in rdeča rimska številka XIV.

Foto: Manca Ogrin